
Ondřej Skripnik: Za Janem Sokolem

Zemřel filosof Jan Sokol, při vzpomínce mám slzy v očích. K Vánocům nám psal, jak byl minulý rok vlastně neslušně pěkný: jeho paní Františka Sokolová byla nemocná a on hůře chodil, na svět ale přišla jejich tři pravnučata... Takový přístup k životu byl pro Sokola typický. Často jsem přemýšlel, při akademickém výkladu i v obyčejných životních rozhodnutích, jak by to Sokol viděl, jak by se asi zachoval. *Hlavně to nepiš moc dlouhé*, domlouval by mi. Měl vždy na paměti své čtenáře. Obdivoval Komenského, protože dokázal složité věci vysvětlit způsobem, že jim rozuměly i děti. Sokol nepsal pro děti, ale byl přesvědčen, že jednoduchost a přesnost v myšlení a artikulaci jsou základem vzájemného porozumění. V rozhovorech říkával, že vedle psaní chce své studenty učit číst. Občas za to sklídl posměch.

Co myslel čtením, jsem pochopil, když se naše fakulta na jaře stěhovala a vyklízeli jsme knihovnu z jeho pracovny. Celou stěnu knih jsme vytřídili během hodiny a půl: a) pár knih domů – k těm bych se ještě rád vrátil; b) tyto knihy do knihovny – ty by měli studenti číst; c) některé knihy vyhodit – ty za moc nestojí. Šlo to rychle, protože každou z těch knížek (včetně kategorie „c“) Sokol skutečně četl. Pár knih k výuce jsem dostal darem. Jsou v nich jemně tužkou na okrajích připsané glosy, přesně tak, jak doporučoval studentům dělat konspekty.

Občas se mě někdo zeptá: *jsi z Fakulty humanitních studií (FHS), z Fakulty Honzy Sokola?* Je v tom trochu jízlivosti, ale zároveň blízkosti. Některým učitelům je to trochu nepříjemné, ale na druhou stranu je to velmi milé. Jan Sokol spolu se Zdeňkem Pincem fakultu založili. Sokolovy knihy jsou původně skripta psaná k přednáškám: *Malá filosofie člověka, Člověk jako osoba, Člověk a náboženství, Moc, peníze, právo, Etika a život*. Stále v podstatě jde o tři Kantovy otázky: Co mohu vědět? Co mám dělat? V co mohu doufat? Porozumět otázce, co je člověk, znamená pro Sokola porozumět institucím lidského soužití. Nejen porozumět, ale aktivně je rozvíjet.

Tuto starost o lepší svět možná někdo zařadí k Havlovi „pravdě a lásce“. Sokol měl ostatně Havla ve velké úctě a Havel do sborníku k sedmdesátinám připsal: *milý Jene, bylo by dobré, kdybyste byl prezidentem (...)* U Sokola má tato starost náboženské vysvětlení. Je to odpověď vedená vděčností za život, údiv z nádhery stvoření a závazek vůči němu. Člověk je jen dočasným správcem přírody, kultury, civilizace a musí se starat o to, aby to s ním neskončilo. Etika dědice dává lidskému životu teprve smysl. Jiný hanlivě-mazlivý název FHS je Fakulta hledající smysl. Možná právě trochu idealistický aktivismus dávající lidskému životu smysl je něčím, co na fakultě spojuje učitele i studenty. Proč to nepřiznat?

V době, kdy se v médiích začaly objevovat první nekrology, přišla mi do e-mailu zpráva z Moodle, studentka Jasmína odevzdala úkol: Jan Sokol – Člověk a náboženství. Byl jsem smutný, ale musel jsem se usmát, takhle by to asi Sokol chtěl.

Jan Sokol nás učil rozlišovat mezi všedním a svátečním. Nečekaná smrt člověka je nepochybně výrazným vybočením z běžného života a za normální situace by následovala slavnost pohřbu, společné setkání všech pozůstalých. V této době to bude jistě trochu jiné.

S Pánem Bohem, pane profesore, pokoj nám, milí pozůstalí.

S úctou
Ondřej Skripnik

17. 2. 2021